

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
28 August st. v.
9 Septembre st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közep-utca nr. 395.

Nr. 35.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Pe lângă plopii fără soț.

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Me cunosceau vecinii toți,
Tu nu m'ai cunoscut.

La gémul teu ce strălucea
Privii atât de des;
O lume totă 'nțelegea,
Tu nu m'ai înțeles.

De câte ori am așteptat
O șoptă de răspuns?
O și din viață să-mi fi dat.
O și-mi eră de-ajuns;

O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S'ascult de glasul gurii mici
O oră și să mor.

Dându-mi din ochiul teu senin
O rază din adins,
In calea timpilor ce vin
O stea s'ar fi aprins,

Ai fi trăit in veci de veci
Și rënduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci
Immărmuriai măreț

Un chip de apururi adorat
Cum nu mai au perechi
Acele ține ce străbat
Din timpurile vechi;

Căci te iubiam cu ochi păgâni
Și plini de suferinți,
Ce mi-i lăsară din hētrâni
Părinții din părinți.

Ași nici măcar imi pare rău
Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristeță capul teu
Se 'ntorce însădar,

Căci ași le semeni tuturor
La umbleț și la port
Și te privesc nepăsător
C'un rece ochiu de mort.

Tu trebuia să te cuprinși
De acel farmec sfânt
Și nóptea candelă s'aprinși
Iubirii pe pământ.

M. Eminescu.

Féta bancherului.

— Comedie in 3 acte, după Le Duc Job. —

(Urmare.)

BORUZESCU.

Ba nu, tu plângi.

IULIA.

Apoi, da, plâng... Și dta, unchiule pré te ames-
teci in tóte...

BORUZESCU.

Aud pe tată-teu (tusește Grămădescu.) Me duc să mai
vorbesc cu Luncean. N'o să-l las până nu va urî pe
marafetósa ceea și să se însóre cu ángerul dela Mă-
gurele.

IULIA (la parte).

Da, cercă... Voiu fi și eu pe acolo!

Scena III.

ACEIAȘI. GRAMADESCU.

GRAMADESCU.

Scii că Ionel încă nu s'a întors?

BORUZESCU.

Ș-apoi?

GRAMADESCU.

Nimica, de sigur; dar fiind că ieri eră așa de in-
furiat și de... De i se va întâmplă ceva, va fi
vina ta.

BORUZESCU.

I-o fi trecut necazul. Nu mai avé grijă.

IULIA (in timpul acestui dialog, medită profund, face cifre pe o
hârtie, se scólă și ér se așeză manifestând luptă, neastempér,
sentimente și emoțiuni diverse.)

GRAMADESCU (incet fără să audă Iulia).

Ai împedecat căsătoria lui Ionel, dar te asigur că
a Iuliei...

BORUZESCU.

Ce?

GRAMADESCU.

Căsătoria asta se va face.

BORUZESCU.

Cine se indoiesce?

GRAMADESCU.

Și cât mai curând.

BORUZESCU.

Cu cât mai iute, cu atât mai bine.

GRAMADESCU.

Chiar decă te-ai opune...

BORUZESCU.

Dar eu nu me voiu opune.

GRAMADESCU.

Trebue să scii: îl iubesc.

BORUZE. CU.

Nu-ți spuneam eu?

GRAMADESCU.

Nu; eu ți-o spuneam ție...

BORUZESCU.

Din contra, tu Țiceai că nu...

GRAMADESCU.

Cine Țicea că ea nu iubesc pe Sorean, erai tu.

BORUZESCU.

Pe Sorean?... Asta, da: și acum tot așa Țic.

GRAMADESCU.

Dar cu cine creȚi c'o să se mărite Iulia?

BORUZESCU

Écă! Cu cine altul? Cu Luncean.

GRAMADESCU.

Scii că-mi placi... te-ai otărit să me faci să turbez?

BORUZESCU.

O să le fiu nașul.

GRAMADESCU.

Dracu să te iee. (Boruzescu ese prin fund.)

Scena IV.

IULIA. GRAMADESCU.

IULIA.

Nu se pôte altfel. Luisa are dreptate. Me iubesc, îl iubesc... Da, nu incape indoielă, îl iubesc. El trebue să-mi ffe bărbat.

GRAMADESCU.

Doresc să vorbim puțin amândoi, singurei.

IULIA (cu desmerdare. Grămădescu se așeză in un fotoliu și Iulia la o canape la piciorle lui.)

Bine, te-ai gândit. ȘeȚi aci, tată. Eu aci. Și acū, incepe! (La parte). Vom vedé decă tata...

GRAMADESCU.

AstăȚi va prănȚi la noi Sorean. Trebue să-i dăm un respuns definitiv. Fîind că Ți-am promis a te lăsă să-Ți alegi bărbatul ênsu-Ți, de și mi-ai spus că Sorean îȚi pare pré potrivit, voiu ca pentru ultima dată să-mi repeȚi de esti otărită a te mărită cu el.

IULIA.

Da, tată, sînt pré otărită...

GRAMADESCU (la parte).

De unde o fi scornit dară smintitul ăla de Boruzescu...

IULIA.

Én spune-mi tată, peste o lună se pôte locui in casa care ai zidit-o mă-ta astă primăveră la șosea in Bucuresci?

GRAMADESCU.

Da, dar unde vrei să ajungi?

IULIA.

O să veȚi (cu alintare.) Ceea ce me intristeză mai mult gândind c'o să trebuiască să me mărit, e că o să fiu silită a me despărȚi de tine.

GRAMADESCU.

Așă e, fetiȚa tatei... Și mie o să-mi vie greu... Dar ce să faci? Trebue! N'ai cum să faci altfel.

IULIA.

Am puté trăi, decă nu chiar in casa ta, de ôre-ce acésta nu s'ar pără potrivit... Hei?

GRAMADESCU.

De sigur...

IULIA.

S'ar puté să trăim decă nu chiar in casa ta, in cea de alătorea, fôrte aprôpe de a ta...

GRAMADESCU.

Te-ai gândit bine.

IULIA.

Așă e? Astfel ne-am vedé mai adese și separaȚiunea ne-ar fi mai puțin amară la amândoi.

GRAMADESCU (cu duiosie).

Da, fetiȚa tatei, da.

IULIA.

Apoi bine, dă-ne nouă casa cea nouă.

GRAMADESCU.

Apoi acolo nu o să poȚi da baluri, că e mică și...

IULIA.

Nu face nimica, voiu mai pacientă.

GRAMADESCU.

Apoi alege casele care-Ți convin.

IULIA.

Să aleg?... Bine, Ți-am spus că ieu casele cele noue.

GRAMADESCU.

Bine, fie, casele noue pentru tine.

IULIA (cu desmerdare).

Ce chiria o să ne iei?

GRAMADESCU.

Tréba asta voiu regulă-o cu bărbatu-teu.

IULIA.

Da, insé mi-ar plăcé să sciu...

GRAMADESCU.

O persónă străină n'ar puté avé casa cea nouă cu mai puțin de 6000 lei pe an.

IULIA.

Vai! Dvôstre proprietarii ăștia care de care nu ve mai gândiȚi la biéta omenire! Așă de scump!

GRAMADESCU.

Nu te spăria, că pentru tine vom dá-o numa cu...

IULIA (intrerumpend.)

Cu nimica!

GRAMADESCU (surprins, neplăcut.)

Ce Țici?

IULIA (il desmêrdă).

Cât e de bun tătuta! Mulțamesc, tătuta, ce bun esti tu!

GRAMADESCU.

Dar copilă...

IULIA.

Da, și ascultă: nu s'ar puté deschide o ușă de comunicaȚiune intre părăȚii cei lipiȚi ai ambelor case?

GRAMADESCU.

O! pré ușor!

IULIA.

A! ce plăcere! Ordonă tată s'o deschidă indata.

GRAMADESCU.

Indată, puiculiȚa mea.

IULIA.

Astfel la ôra dejunului și al prănȚului, vom puté trece la casa ta...

GRAMADESCU.

De ce?

IULIA.

Écă! ca să mâncăm cu tine.

GRAMADESCU (la parte.)

De minune!

IULIA.

La mėsă mai ales bagi de sēmă cine-ți lipsesc
dintre ființele iubite; și trăind aprópe in aceeași casă,
nu cumva o sē mănćam deosebit? Nu, tátuťă : voiu sē
mănănc totdeuna cu tine.

GRAMADESCU.

Da én ascultă, nēzdrăvanco : decă tu și bărbatu-
teu o sē trăiți pe comptul meu, ce o sē faceți cu
banii?

IULIA.

O! destulă cheltuielă o sē avem cu imbrăcăminte
și cu celelalte necesități ale vieții.

GRAMADESCU.

Ce nerozie! Dar nu uită că ai 10,000 de galbeni
zestre . . .

IULIA.

Sciu.

GRAMADESCU.

Și bărbat-teu, are cel puțin indoit pe atăta . . .
bani ghiaťă . . .

IULIA.

Ba nu, ghiața s'a topit, tată . . .

GRAMADESCU.

Lasă gluma; nu sciu eu ce avere are Sorean?

IULIA (cu timiditate.)

Da, numai fiind că nu eu dl Sorean voiu sē me
mărit.

GRAMADESCU (sărind de pe scaun.)

Ce? Nu cu Sorean?

IULIA.

Nu, tată.

GRAMADESCU.

Dară cu cine?

IULIA.

Cu . . . Luncean.

GRAMADESCU (se ridică).

~~Cu Luncean?~~

IULIA (se ridică și ea.)

Mi-ai đis că me vei lăsă sē aleg bărbat, după plă-
cerea mea.

GRAMADESCU.

Da ce? el te iubesc?

IULIA.

La nebunție! móre după mine!

GRAMADESCU.

Și tu il iubesci?

IULIA (cu capul plecat.)

Puťinel . . .

GRAMADESCU.

De când?

IULIA.

Écă! de mult timp!

GRAMADESCU.

Vra sē đică unchiu teu avea dreptate?

IULIA.

Ce? unchiu, scia că de mine eră inamorat Lun-
cean?

GRAMADESCU.

Așă, imi spunea cel puťin.

IULIA.

Sciea! Ce uricios!

GRAMADESCU.

Dar cum se póte cea ce-mi spui acum, când ieri
chiar te aretai dispusă sē te măriťi cu altul?

IULIA.

Uite așă; poznă mare cu amorul, tatuťă . . .

GRAMADESCU.

Și-ți inchipuesci đta domnișórá, că eu voi ingădui
sē ve bateți joc de mine. Đta esti giuruită lui Sorean.

IULIA.

Eu nici o vorbă nu i-am spus, care sē-l autori-
seze a speră măcar.

GRAMADESCU.

Dar i-am promis eu. Ce o scii sē đic acum?

IULIA.

Spune-i că iubesc pe Luncean.

GRAMADESCU.

Că o sē-l iubesci . . .

IULIA.

Că-l iubesc.

GRAMADESCU (ca și când s'ar cercă a o convinge.)

Nu se póte. Tu iubesci pe Sorean.

IULIA.

Căt e lumea! Așă rēu gust nu am eu.

GRAMADESCU.

Apoi ori il iubesci or nu, cu el cată sē te măriťi.

IULIA (plănge)

Așă, vra sē đică vrei sē me veđi nefericită .

GRAMADESCU.

Măritându-te cu Luncean vei fi nenorocită.

IULIA.

De ce? El me iubesc și este om de onóre.

GRAMADESCU.

Este un smintit, care desprețuesce societatea in
care trăiesce, pentru că acea societate nu este cu ideile
lui. Aduți aminte că nu mai are aprópe nimica, abia
10,000 lei.

IULIA.

Numai 5000.

GRAMADESCU.

Ba 10,000.

IULIA.

Ba 5000 . . . ș-apoi? voiu trăi cu economie, și des-
chidēnd ușa de comunicație intre casa cea nouă și cea
a matală . . .

GRAMADESCU.

Veđi, domnișórá, că nu se va deschide ușa de co-
municațiune.

IULIA.

Nu se va deschide?

GRAMADESCU.

Nu, domnișórá : și nici casa cea nouă nu-ți oi da
o, nici sē-ți trecă prin gând că mēsa va fi a domnișo-
rului inimei dtale.

IULIA.

Écă așă și când vrei sē fii bună, tóte-ți stau im-
potriva!

Scena V.

ACEIAȘI. BORUZESCU.

BORUZESCU.

A sosit fiu teu.

GRAMADESCU.

A venit cu el și Sorean?

BORUZESCU.

Nu : ți au adus adineóra cineva biletul ásta (i dá
o scrisóre de plic.)

GRAMADESCU (cetind.)

„Nănăilă Sorean are onórea a ve insciinťă că nu
póte veni astăđi sē prăndescă la đta“.

IULIA (respiră.)

GRAMADESCU.

Nu scie Ionel de este bolnav Sorean?

BORUZESCU.

Nu : ceea ce scie, este că banherul Stomacopulo
a găsit cu cale in fața noiei lovituri ce are sē pri-
mescă influința creditului lui, din cauza afrontului ce i-ai
făcut nepermiťend cununťa lui Ionel cu fiica sa, de a-ș
resbună in contra Dumitale. și étă de ce Sorean și el
socotind că un milion al fiicei lui Stomacopulo, este
mai mult decăt 10,000 galbeni ai fiicei Dumitale, s'a
otărit sē divină ginerele lui Stomacopulo.

GRAMADESCU.

Ce đici?

IULIA.

Ce aud?

GRAMADESCU.

Să fie cu putință?

BORUZESCU.

Intrăbă pe Ionel carele a fost cât pe aci să aibă un duel cu Sorean.

GRAMADESCU.

Vra să ăică domnul Sorean este un miserabil?

IULIA.

Te mai indoiesci?

GRAMADESCU.

O canalie!

BORUZESCU.

Nu, cumnate dragă, ci un om al secolului, un om *positiv*.

GRAMADESCU.

Se poate mai mare nerușinare? Și pentru ce? pentru bani, pentru niște miserabile mii de napoleoni! Ce corupțiune în lume! Ce lipsă de sens moral! Dar bine, ce gândește Camera ce cugetă Senatul?

IULIA (incet către Grămădescu, plângând.)

Vești, tată? Acuma Luncean o să credă că decă il iubesc e din ciuda, pentru că nu m'a luat Sorean.

GRAMADESCU.

Ci lasă-me și tu în pace! Dară Ionel ce ăice? o fi desperat?

BORUZESCU.

A ba! De eri până astăzi ce schimbare! Ionel a telnit ieri în vagon pe dōmna Colinescu și pe fiica sa...

IULIA.

Pe Matilda?

BORUZESCU.

Nici Franția, nici Elveția, nici Italia nu au putut alina durerea despărțirii; din contra cum îl vedu bieta copilă, slobodi un țipet și cădu leșinată. Ionel alergă s'o ajute... apoi revenindu-și în simțire pe brațele lui... poți înțelege ce se petrecu în inima lui Ionel! Ionel o iubesc nebun (cu căldură și precipitând vorba) el jură că o iubesc cu totă inima și deploră amar că s'a încercat s'o uite. Uresce gheșeurile de bancă, afacerele; blastemă ora în care gândi măcar că s'ar pute uni cu altă femeie și pe Luncean și pe mine — așa se scii dta cumnate — pe Luncean și pe mine ne binecuvinteză și ne chiamă binefăcătorii sei.

IULIA.

Audi tată...

BORUZESCU (cu multă emoțiune.)

Ionel a ramas, colo, în brațele lui Luncean plângend cu lacrimi ca doi copii.

IULIA (reținendn-și lacrimile cu greu.)

Frumos! domnișorul Ionel o sē-mi dee socotelă.

GRAMADESCU.

Vra să ăică tot se iubesc? (mișcat, dară reținendn-și mișcarea.) Audi Dumneta? Cine-și putea inchipui? Numai eu nu ved la ce capet o sē ajungă dragostea asta? Colinescu nu o se cedeze... Ce părinți Dumne-deule, ce părinți! Sē-și sacrifice feta la un injosit interes! (Iulia îl trage de gherog) Ce vrei! (cu mâna spre ea) A! da consimt; Luncean risipește banii sei, e adevărat, dară nu face mișelii ca sē-i câștigue.

BORUZESCU.

E, ce ăice?

IULIA (plēcă capul cu rușinare.)

De față cu unchiul.

GRAMADESCU.

Dr. Felix dela comitetul de igienă publică din București, ne sperie adese cu raporturi despre epidemii... am avut în București, anghină difterică, scarlatină, bubatul mare... În casa mea e altă epidemie, epide-

mia amorului. (Ca amețit și vorbind forte iute până la finea scenei). Tu aveai dreptate, eu me înșelam. O sē ved pe celalalt. (Se retrage spre fund și se întorce lângă Iulia.) A! îți cedezi casa cea nouă. (Se retrage ér spre fund.)

IULIA (Ridică capul cu bucurie.)

Da?

GRAMADESCU.

Și iute adu-mi aminte că chiar mâne. (Se întorce éră) Sē pun sē se deschidă ușa de comunicațiune.

IULIA.

O! nu voi uită. (Boruzescu i contemplă cu mare mulță mire)

GRAMADESCU.

Apoi mai ascultă, trebuie sē mai facem o reformă. (Repeșind jocul de scenă.) Casa nouă nu e pré mare.

IULIA.

O! pentru doi...

GRAMADESCU.

Vești că tu nu numeri și óspeții vfitori...

IULIA.

Ce óspeți?

GRAMADESCU.

Nimica (la parte). Dar cum bucătăria caselor noue o sē ne fie de prisos, vom pune petrarii și o vor preface în o frumoșă locuință pentru doică.

IULIA.

Pentru cine?

GRAMADESCU (cătră Boruzescu.)

Pentru nime, draga mea, pentru nime. Aid! am apucat câmpii. Unde au ramas băelii noștri?

BORUZESCU.

În camera mea.

GRAMADESCU.

Uite o sē-mi perd capul! (ese prin furt cu precipi tațiune)

Scena VI.

IULIA. BORUZESCU.

BORUZESCU.

Hei, vra să ăică, domnișoră, la urma urmei a ramas că sūntem inamorați noi foc după Luncean?

IULIA.

Da unchișoriule! Sciu că ț-ai petrecut pe comptul meu.

BORUZESCU.

Me ierți?

IULIA.

Sē te iert? A! de ai scii binele ce mi-ai făcut! De nu erai Dumneta, eu n'aș fi sciu de iubirea lui Luncean și m'aș fi măritat cu altul.

BORUZESCU.

Cu adevărat? iubesci pe Luncean?

IULIA.

Tot atăta cât iubesc Matilda pe Ionel, tot atăta cât Luisa iubesc pe bărbatā-seu. Și de ai scii Dumneta ce bun lucru este a iubi.

BORUZESCU.

Audi! scii deja?

IULIA.

Pare că iubirea te face mai bună, îți innaltă și-ți inobilěză inima. De când iubesc pe Luncean, mi se pare că iubesc mai mult pe tata și pe frate meu și pe Dumneta unchiule și pe totă lumea.

BORUZESCU.

Sērmană Iulia!

IULIA.

Sērmană?

(Incheierea va urmă.)

Rinocerul

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

63) *Sérbed, serbedi* (sarbed, sarbedi). Cuvântul „sérbed“ înseamnă în graiul bănăţenesc: a) în înţeles primariu: acrişor; acerbulus, subacerbus, acidulus, subacidus lat.; aigret fr.; säuerlich germ., d. e. „lapte sarbed“ (säuerliche milch germ.); „mere sarbede“ seu „mere sârbidiore (acrişore; säuerliche aepfel germ.); b) în înţeles figurat (metafer): insulsus, insipidus, absurdus, pallidus lat.; fade, insipide, absurde, pâle fr.; abgeschmact, ungereimt, blass germ., d. e. „omul acestei façe o faţă bânbedă“, — va se dîcă façe o faţă acră, neplacută; dieser mensch macht ein saueres gesicht germ.; „omul acela vorbesce vorbe sarbede“, — va se dîcă: vorbe nesocotite, necópte, necălite, absurde; jener mensch redet ungereimte worte germ. A fi în „sérbed“ înţelesul primariu al cuvântului: acerbulus (subacerbus) lat.; aigret fr.; säuerlich germ., se adevăresce din graiul bănăţenesc, dar tot acesta aflăm şi în Dicţionarul de Buda din 1825 precum şi în cel al dlui Barcian din 1868, asemenea şi în Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim din 1871. Numai dl Polizu: Vocabolar romano-german, Braşov 1857 spune cumcă la „serbedi“ ar fi înţelesul primariu: erblassen germ., érá cel secundariu, figurat: säuerlich werden germ., aceea ce nu este corect, de óre-ce întórse trebuie se stee porţiunea.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments latins, Frankfurt s/M. 1870 pag. 241 derivézá cuvântul „sérbed“ dela „in-sipidus“ şi „insipidus“ lat., care înseamnă: insipide fr.; abgeschmact germ. Etimologia această a cuvântului din „insipidus“ lat., nu póte fi însă corectă, de óre-ce presupune afaresa lui „in“, epentesa lui „r“ şi trecerea lui „p“ în „b“, care proces limbistic într-unul şi acelaşi cuvânt, este greu de presupus şi de cređut.

Dl Hăşdeu: Cuvinte din bătrâni, Bucuresci 1878 t. I pag. 301 deduce cuvântul „sérbed“ dela „selbediesc“: je pâlis fr.; erblassé germ., pe care-l derivézá dlui din „subalbidus“ lăţinesc, spunând apriat, cumcă semnificaţiunea de „acerbus“ şi „acidus“ lat., ar fi secundarie, adecă figurată, şi cumcă s'ar fi desoltat mai târđiu din „pallidus“. Dl Hăşdeu cu ocasiunea această respinge etimologia dlui Cihac din „in-sapidus“ dîcînd că nu este de cređut, cumcă afaresa lui „in“, epentesa lui „r“ şi trecerea lui „p“ în „b“ se se fie realizat în acest cuvânt. Dl Hăşdeu spune mai de parte, cumcă dl Cihac pentru aceea nu a putut descoperi etimologia cuvântului, pentru că nu a cunoscut cuvântul „selbed“ cu înţelesul de „pâlid“, urđit din „sub-albidus“ lat. Dar şi această etimologie a dlui Hăşdeu încă nu este justificaveră, pentru că cuvântul „selbediesc“ nu póte se provină din „subalbidus“ seu din verbul „subalbidesc“ lat., de óre-ce în conceptul de acru nu póte zace şi ideea de „alb“.

Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim, Bucuresci 1871 derivézá cuvântul „sérbed“ dela „zer“: serum lat.; petit lait fr.; molken germ., dar această etimologie încă este cu totul greşită.

O mai de parte controversă despre origina acestui cuvânt, s'a escat între dl M. Gaster şi dl Cihac. Dl M. Gaster în Groeber: Zeitschrift für roman. Philologie curs III fasc. 3 façe o critică recenziunii dlui Cihac cu privinţă la: Cuvinte din bătrâni, a dlui Hăşdeu. Dl Cihac apoi respunde la această critică a dlui Gaster în Boehmer: Romanische Studien, Bonn 1880 pag. 451—476, unde pag. 471 tratézá mai pe larg despre cuvântul „serbezesc“ resp. „sérbed“ şi respingînd etimologia

din „subalbidus“ a dlui Hăşdeu, susţine şi mai departe etimologia sa din „insipidus“ lat.

Noi am aflat, cumcă etimologia cuvântului „sérbed“ (sarbed) este romană, şi ne zace fórte de aprópe, decă o căutăm în limbele romane şi în dialectele lor. Studiul dialectelor italieneşti conduce de astă dată de minune pe urmă. Cuvântul este urđit din „acerbus“ prin forma „acerbidus“ lat. Astfel în Azzi: Vocabolario ferrarese-ital. Ferrara 1857 pag. 269 aflăm: „serb“ a) pentru „acerbo“ italianesc, şi b) cu privinţă la colóre pentru „smunto“ şi „pallido“ ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 366 aflăm „zerb“ pentru „acerbo“ şi „immaturo“ ital. Mai de parte în Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 pag. 45 stă „gherb“ şi „gherbezza“ pentru: acerbo, acerbezza ital. În urmă în Dizionario pavese-ital., Pavia 1829 vine înainte „aserbo“ pentru „acerbo“ ital. Deci „sérbed“ este urđit din „acerbidus“ lat., prin afaresa lui „a“ dela început şi prin trecerea lui „ce“ în „se“ precum documentézá chiar dialectele italieneşti.

Écă, încă un cuvânt de limba romană rustică, care în tóte cele trei criterii ale sale, adecă: în formă şi concept, şi aci precum în înţeles primariu de „acerbus“ aşá şi în înţelesul secundariu, figurat de „pallidus“, mărturisesce de vechia sa origină italică.

64) *Melcu, melciu, cucumelcu, cocomelciu*. În graiul bănăţenesc se rostescé nu numai „melcu“ şi „melciu“ ci pe alocurea şi „mercu“ şi „mirciu“, apoi încă şi „cucumelcu“ şi „cucomelciu“. Când află copii un „melcu“ atunci îl pun pe palmă şi-i grăiesc estmod:

Cucumelciu, melciu,
Scóte córne bouresci
Şi te du la Dunăre,
De be apă tulbure
Şi-mi adă mie limpede.

Cuvântul „melcu“ seu „melciu“ înseamnă: limax lat.; escargot, limaçon fr.; schnecke, gehäuseschnecke germ. Trebuie a sci, cumcă există „melci“ goi, fără căsulie, şi „melci“ cu căsulie.

Dl Miklosich: Fremdwörter in den slavischen Sprachen, Wien 1867 pag. 36 confrontézá pe „melciu“ ál românesc cu „malz“ polacese, care înseamnă: conchylière fr., schalthier germ. Mai de parte tot dl Miklosich: Beiträge zur Lautlehre de rumunischen Dialekte, Wien 1882 consonantismus II pag. 50 vorbind despre origina „meleiu“-lui dîce: „Das dieses Wort mit bulg. „melciov“ (cet. melciöv) zusammenhängt, ist sicher, unsicher jedoch der Zusammenhang mit poln. malz“. — Adecă: „Cumcă cuvântul acesta stă în legătura cu bulg. „meleiov“, e sigur, nesigură însă legătura cu pol. malz“. Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 192 urmând lui Miklosich derivézá şi el cuvântul „melciu“ dela bulg. „meleiov“, dela polac. „malz“, combinând şi pe boem. „mekejs“: molusque fr., weichthier germ. Dar etimologia această a dlui Miklosich şi Cihac este nejustificaveră de după forma şi conceptul cuvântului.

Dicţionarul Academiei române de Laurian şi Massim Bucuresci 1871 pune cuvântul între cuvintele străine din glosariu, dar dîce cumcă etimologia cuvântului ar zace în „limax“ lat., care prin metatesă ar pute trece în „malx“. Această etimologie nu este fără putinţă, de óre-ce cunóscem în limbistica comparativă şi mai cumplite metatese.

Noi credem a fi aflat origina cuvântului „melcu“ în dialectele Italiei. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 19, apoi în Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 p. 12, în urmă în Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 60 aflăm „bercc“ (cetescé: berciu) pentru:

lumacone nudo ital., adecă pentru : melciu gol, fără căsulie. Din „bercc“ (berciu) al dialectelor italienești prin trecerea lui „b“ în „m“ (precum : bițiu și mițiu, prebenda și premendă, mrenă și brână, betula și mătura) și a lui „r“ în „l“ se urdește foarte ușor „melciu“. Trecerea lui „l“ în „r“ se află și în limba română chiar în „melciu“, care precum mai sus vedurăm sună și „merciu“ și „mirciu“.

Dar cumcă cuvântul „melciu“ este foarte vechiu și de origină din limba romană rustică, se adevărește și din „cucu-melciu“ și „coco-melciu“ al graiului bănățenesc, care este compus din „concha-melciu“, adecă : melciu cu căsulie. Cuvântul „concha“ lat., înseamnă : pește cu căsulie, muschelfisch germ., dar înseamnă și : melciu de mare; meerschnecke germ. În Diefenbach : Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti 1857 pag. 139—140 aflăm „concha“ și „conca“ și „concus“ pentru „melciu“, schnecke germ., dar și pentru căsulie de melciu, schneckenhaus germ. Mai de parte aflăm în Diefenbach locul citat și „cochis“ pentru „conchis“, adecă aflăm elisiunea lui „n“ din acest cuvânt. Tot în această formă și cu acest înțeles aflăm „concha“ și în Diefenbach : Novum glossarium latino-germanicum, Francofurti 1867 pag. 106. În Du Cange : Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—1850 tom. II pag. 408 și 509 stă „cocca“, „cocha“ și „coccha“ pentru „concha“, adecă se află elisiunea lui „n“ în „concha“.

Deci este documentat, mai pe sus de totă îndoieala, cumcă „cucu-melciu“ sau „coco-melciu“ este format din „concho-melciu“, care înseamnă : melciu cu căsulie, gehäuseschnecke germ., și cumcă precum „melcu“ și „melciu“ așa și „cucu-melciu“ sunt de veche origină din limba romană rustică. Față cu acest rezultat se documentează, cumcă Bulgarii au împrumutat dela Români acest cuvânt.

65) *Goron, goron.* Cuvântul „gorun“ după graiul bănățenesc înseamnă numai : quercus robor lat.; chène fr., eiche germ.; fructele gorunului se numesc : ghinde. Semnificațiunea de „sorbis aucuparia“ la acest cuvânt, nu este cunoscută în graiul bănățenesc, pentru că pe acesta îl numesc Români din Bănat „sorb“ și fructele lui „sôrbe“. Intocmai asemenea cu graiul bănățenesc cunoște cuvântul „gorun“ și Dicționarul de Buda din 1825. În Polizu : Vocabular romano-german, Brașov 1857 nu vine cuvântul „gorun“ înainte. În Barcian : Vocabolario român-nemțesc, Sibiu 1868 stă cuvântul „gorun“ numai cu înțelesul de „sorb“ : sperber-sperlingsbaum germ. Dicționarul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvântul „gorun“ între cuvintele străine din glosariu și spune, cumcă semnificațiunea cuvântului ar fi și „sorb“. Noi credem cumcă semnificațiunea de „sorb“ la cuvântul „gorun“ zace numai pe nepricepere și confuziune de concepte. Decă poșede odată limba românească cuvântul „sorb“, apoi pentru ce se însemne și „gorunu“-l ărá „sorb“.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 125 derivăză cuvântul „gorun“ dela paleoslov. „grumū“ : fruticetum lat.; brousailles fr.; gestrüpp germ., combinând și pe sêrb. „grm“ cu asemenea semnificațiune. Dar această etimologie a dlui Cihac este de lăpădat, pentru că nici forma, nici conceptul cuvântului nu conde o astfel de derivațiune.

În Du Cange : Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 aflăm „cor“, „quora“ și „corallus“ pentru „quercus“ lat., chène fr., eiche germ. În Onoforio : Patois lyonnais, forez et beaujolais, Lyon 1864 pag. 168 aflăm „cora“ și „coral“ pentru : quercus lat., și ăice, că în limba cea veche francesă s'ar fi numit „coure“ acest arbore. Onoforio deduce cuvântul din „quercus“ lat. Rădăcina cuvântului se vede a zace în

„cor“ lat., care înseamnă : inimă, pentru că la această etimologie ne îndrumăză după Du Cange : Glossarium, formațiunea lui „corallum“, care înseamnă : interior pars lat., adecă : partea din lăuntru. Du Cange aduce și esemplul de „corallum abietis“, care înseamnă : inima bradului. Va să ăică „corallum“ înseamnă : inima lemnului; le coeur d'un arbre fr. Drept aceste „corallus“, care înseamnă precum mai sus vedurăm : quercus (gorun) lat. ar avé semnificațiunea de „inimos“ și acesta cu drept cuvânt, pentru că lemnul „gorun“ este mai mare parte inimă, prin ce se destinge de „cer“ și gôrniția (goruniția), din care causă se a și numit „quercus robor“ lat., adecă : gorun tare. Drept aceste din „cor“, „cora“ și „coral“ prin strămutarea lui „c“ în „g“ și prin finalul „-un“ s'a format cuvântul „gorun“.

Dar cuvântul „gorun“ s'ar puté derivă și din „balanos“ al latinității evului de mijloc, care încă înseamnă : quercus lat. Din „balanus“ prin trecerea lui „b“ în „g“ (ca în negură, rug), și a lui „l“ în „r“ se formăză „garanus“, apoi „ga“ din rădăcină trecând în „gă“ s'au innălțat în urmă în „go“ (ca în porămb, boțez) și asimilând pe „a“ din a doua silabă s'a creat „gorun“. În limba grecescă înseamnă βαλανος mai vêrtos „ghindă“ de cât „gorun“. Deci se vede cumcă și etimologia cuvântului „gorun“ ne demustră una din cele mai remarcabile origini de limba romană rustică.

66) *Cutrupi, cutropi.* În graiul bănățenesc sună acest cuvânt mai mult „cutrupi“ de cât „cutropi“, și înseamnă : a deveni asuprit, suprastrăit, ocupat, absorbt de o mulțime mare apăsătoare de ruine, de ômeni, de apă, de plante etc.; supercumulare, obruere, ocupare. supercrescere, absorbere lat.; accabler, combler, couvrir, occuper, surcroitre, absorber fr.; überhäufen, überschütten, überschichten, überwachsen, von wellen überschlagen germ., d. e. când a cădūt casa, atunci l'a cutrupit pe Ion ruinele; cădënd el de pe luntre în Dunăre. de odată l'au cutrupit valurile; viniă această este cutrupită de buede (buedi); grăul este cutrupit de pălămidă; coliba lui în pădure ărá cutrupită de mărăcini; atăta om a cădūt unul peste altul, încât au fost cutrupit pe Ion de din jos; țera e cutrupită de dușmani; fața lui ărá cutrupită de bube. În înțeles figurat : domnule acest om e dușmanul meu, el vre să me cutrupescă; străinii au cutrupit comerțul, industria și alte fântâne de avuție. Despre acest înțeles al cuvântului în conglăsuire cu graiul bănățenesc, mărturisesc și Polizu : Vocabolar romano-german, Brașov 1857 pag. 190 asemenea și dicționarul Academiei de Laurian și Massim. Dicționarul de Buda nu cunoște acest cuvânt. În Barcian : Vocabolario român-nemțesc, Sibiu 1868 aflăm cuvântul „cutrupesc“ cu înțelesul de : in den Abgrund stürzen, versenken (a căde în adânc, a se scufundă) germ., care înțeles figurat încă e același cu graiul bănățenesc și a celor alalte dicționare românești.

Numai dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 88 ne spune, cumcă cuvântul „cutropesc“ ar avé semnificațiunea de : arracher, couper, demolir, abattre fr.; ausreissen, schneiden, niederreissen, niederschlagen, abhauen germ., și pentru ilustrare produce dlui următorele frase : a cutropi o cetate, a cutropi o pădure. Dar dl Cihac dă rea explicațiune acestor frase, de ôre-ce „a cutropi o cetate“ nu înseamnă a o șterge de pe fața pământului, ci a o cuceri, năvălind de odată cu puterea peste ea; „a cutropi o pădure“ trebuie să însemne în înțeles figurat : a o stêrpi; extirper fr., ausrotten germ. De aci se vede apriat, cumcă dl Cihac cu tendință în contra dicționarielor limbii românești, căror secundăză și graiul bănățenesc, a întortocat și schimosit înțelesul cuvântului spre a nas-coci o etimologia slovenescă. Dênsul : Dict. etym. daco-

romane, éléments slaves etc. pag. 88 intru adevăr și derivéză cuvântul „cutropi“ dela paleoslovenicul „otrap(n) biti“ : abscondere lat., „otrebti“ : purgare lat.; dela rus. „otrubati“ și „otrubiti“ : couper, trancher, abattre fr.; schneiden, durchhauen, niederschlagen germ.; dela pol. „otrubic“ : chatrer fr., castriren germ., „trzebic“ : purger, nettoyer fr., reinigen, saubern germ. Dar este evident, cumcă nci forma nici conceptul cuvântului nu concede acésta derivățiune din rădăcini slave.

Etimologia cuvântului zace in „con“ și „trup“ de unde s'a format verbul „cu-trupire“, care va sê dîcă „con-corporare“ lat., überkörpern germ. Cuvântul „trup“ stă in strînsă legătură de origină și cu „troupe“ fr., „tropa“ span., „trop“ prov., „trope“ lange d'oil, cari tôte insemnă : haufe, trupp, manschaft germ. In Burguy : Grammaire de la langue d'oil Berlin 1856 tom. III glossaire pag. 377 vine înainte și verbul „atropeler“ care insemnă : a pune, a unî trupî (corpuri). „Troupeau“ fr. și „tropolis“ in latinitatea evului de mijloc insemnă : grex lat., heerde germ. Burguy : Grammaire de la langue d'oil, tom. II pag. 330 derivéză origina cuvântului „trope“ și „truppis“ lat., din „turba“ lat., combinând și pe „torv“ galo-celtic, care are aceeași semnificațiune ca „troupe“ fr.; in capêt spune Burguy, cumcă „trop“ insemnă mulțime. Vedi și etimologia despre „trup“ sub nr. 23 al acestor studii limbistice. — Drept aceste cuvântul „cu-trupî“ ar insemnă formal și real : a deveni cuprins, asuprit, apesat de o mulțime ôre-care de trupuri. Dicționariul Academiei române de Laurian și Massim, București 1871 pune cuvântul „cutropi“ intre cuvintele străine din glosariu, dar indegetéză cumcă etimologia cuvântului ar zace in „cutrupi“.

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

Cântece populare.

— Din Ardél. —

I
 ine a stricat pe doi dragi.
 Ducă-i corbii carnea 'n fagi.
 Picióarele prin copaci
 Aibă casa cucului
 Și odihna vîntului,
 Că nici cucul n'are casă,
 Și nici vîntul țer'alésă.

II.

Hai mândruță sus la peri.
 Sê te 'ntreb ce-ai lucrat eri?
 — Am dat pae juncilor.
 Buze dulci voinicilor;
 Apă rece de spelat.
 Buze dulci de sârutat.

III.

Dela Mureș pân' la țeu,
 Ard doue lumini de seu,
 Țiua plouă, nóptea ninge
 Și tot nu le póte stinge.
 Numai înima-mi, când plînge.

IV.

Pân' eram la maic' acasă.
 Eram rujă după mésză,

Trandafir verde 'n feréstă;
 Dar decă m'am măritat,
 Fusei rujă, după usă.
 Trandafir verde 'n cenușă.

V.

Cătu-i pe Târnava mică.
 Ca mândruța nu-i voinică;
 Cătu-i pe Târnava mare,
 Mândruțița sémén n'are.
 Frunță verde de cicóre,
 Mândra-i mare țesetóre,
 Țes' un cot și-l țipă 'n pod,
 Țes-o natră, rupe-o spată.
 Frunță verde din cărare,
 Mândra-i mare cosetóre,
 Că 'ntr'un an și jumătate
 Ți pune-o cămeșă 'n spate.

VI.

La fântâna cea de pétră,
 Judec' un fecior pe-o fétă.
 Judecata e făcută,
 Stringe-o 'n brațe ș-o sărutá.

VII.

Mult me bat gânduri nebune,
 Sê merg cu mândruța 'n lume;
 Dar mândruța mi se 'ntörnă
 Și-mi dîce : Las' pân' la tómnă,
 Dela tómnă d'incoala
 Insórá-te și me ia.
 Că ț-a sta bini cu nevéstă,
 Ca la flóre din feréstă.

Gr. Sima a lui Ion.

Proverbe musulmane.

- Viéta sub aripa unei musce prețuesce mai mult de cât somnul cimitirului.
- Răsipesce-ți mahnirile; astă-séră nu scii ce are sê-ți se întemple mâne.
- Păméntul e o comóră pentru cine scie sê stringă provisiuni.
- Bogățfa vine din munca păméntului, séu din pantecele vitelor, ori prin moștenire.
- Cine se ingrașă astăđi, va slăbi mâne; cine plutesce in aer, mâne va cădê.
- Decă norocul suride unui om, i dá calități ce n'are. Decă Providența il favoriséză, perde amintirea binefacerilor sale.
- Ingrașă-ți cănele și el te va mîncá.
- Decă găsesci pe altul sê-ți frigă friptura, de ce sê-ți arđi degetele?
- In fața ta e o oglindă și pe la spate o pereche de fórfeci.
- Un om fără politețe este ca un pămént fără ingrașăminte.
- Cuvintele pronunciate nóptea sînt de unt : in-dată ce se luminezá de țiuá se todesc.
- Cine sê ia după cucuvar il duce la ruine.
- Din sórice nasce numai un rođetor.
- Nu póte sê pice din vas de cât licórea ce e in el.
- Ignoranța este nevoită sê facă de doue ori acelaș drum.

SALON.

Adunarea Asociațiunii transilvane.

— La Brașov in 29, 30, 31 aug. și 1 sept. st. n. —

Ședința II

se deschise in 18/30 august. Se cetiră diferite depeșe de felicitare, între altele una și dela „Vasilie Cosmuțan - poetul cel Chiorean” in versuri. Se împărțiră între membrii esemplare din istoria Brașovului, scrisă și dăruită de dl dr. Nicolae Pop. Avea să urmeze cetirea disertațiunilor; dar se amână până la terminarea afacerilor mai urgente ale adunării generale.

Deci se ceti raportul continuativ al comisiunii pentru in scrierea de membrii și primirea de tacse. Din acesta se vede, că s'a mai inseris 60 de membrii noi; cu totul s'a incassat in doue zile, dela membrii viniți la adunare și dela despărțimintele cari au trimis banii la adunare, suma de 1071 fl. 70 cr. O parte din acesta sumă mare a intrat și dela membrii din România.

Dl dr. A. P. Alexi, raportorul comisiunii bugetare, ceti raportul comisiunii. Din acesta se vede, că fondul Asociațiunii in anul trecut a crescut cu 6764 fl. 84 cr. S'a prelininat și s'a votat pe anul viitor, pentru administrațiunea 2777 fl.; ca stipendii și ajutóre 2634 fl. 90 cr. La pertractarea bugetului s'a făcut o discuțiune lungă, accentuându-se că Asociațiunea n'a satisfăcut deplin spiri tul statutelor și că a indeplinit numai o parte a misiunii sale, împărțind stipendii; deci s'a făcut mai multe propuneri relative la activitatea in viitor a Asociațiunii, ca anume să nu se mai deie stipendii, ci să se lucreze in interesul poporului, alta propunere eră ca numai să se reducă numarul stipendiilor, a treia propunere ca stipendii noue să nu se mai creeze, ci banii să se intrebuinteze pentru ajutorarea școlilor populare, — in urmă s'a decis, ca propunerile aceste să se trimită la comisiunea bugetară, și cu aceste ședința se incheiă.

După in chiderea ședinței urmă

banchetul

care incepu la 2 ore după miezăzi, asistând un public numeros, in care cu plăcere vedurăm și câteva dame; dintre neromâni amintim aci pe prefectul comitatului Brașov comitele Andrei Bethlen, vice-comitele comitatului Brașov și căpeteniile autorităților civile și bisericesci locale.

Banchetul (cel mai scump dintre banchetele de până acum ale Asociațiunii) a reșit bine. „Hora Sinaia”, cântată de capela musicală, a fost intimpinată cu aplause.

Dintre toastele multe, câte s'au pronunțiat, voi aminti următoarele: președintele Bologa pentru casa domnițore, avocatul Nic. Strevoi pentru comitele Andrei Bethlen, comitele Andrei Bethlen (in limba unгурescă) pentru dame incheiându-și toastul românesc, Baritiu pentru primarul orașului și pentru vice-comitele comitatului, vice-comitele (in limba germană) pentru Asociațiune, avocatul Lengeru pentru oșpeți, Visarion Roman pentru brașoveni, dr. Neagoe pentru represintanții presei, George Pop pentru comitetul arangiător, Ioan Popa (redactorul „Calicului”) printr'un toast umoristic cu multă sare făcū comparațiune între progresul dela adunarea generală din 1862 ținută la Brașov și până acum; mai vorbiră alții mulți, și banchetul se incheiă la 5 ore.

Represintațiunea teatrală,

séra la 8 ore, fu continuarea festivităților sociale. Reuniunea română de musică și cântări a represintat in sala teatrului piesa: „Craiu nou”, operetă in doue acte de Porumbescu, pe care mórtea n' l'a răpit atât de curênd.

Este de prisos să permit, că sala fu indesuită de lume, căci decă eră de doue ori atât de mare, totuș se umplea. Represintațiunea ênsași fu o adevărată sêrbătoare a muselor națiionale. Efectul produs a fost plin de farmec. Diletanții zeloși se pot felicita, căci au imprimat publicului o suvenir gîngășe și neștersă. Toți ș-au interpretat cu mult talent rolurile, încât nu scim pe cine să punem in locul prim.

Dna Carolina Lengeru ne-a incântat cu vocea sa dulce și mlădiôsă, dar totodată ne-a frapat și prin jocul seu natural: in deosebi a escelat prin trillele sale demne de o artistă de profesiune și prin admirabila doină din inceputul actului al doile.

Dșora Nelli Roman, o gîngășe infătoșare, a dat probă de frumos talent și studiu musical, care prin jocul seu isteț se presintă intr'un chip prê drăgăliș; mai mare efect a produs prin hora incântătoare și plină de frumuseți cu farmec, terminată in allegro, din actul al doile.

Dintre bărbați a escelat dl A. Barsean in rolul ispravnicului, pe care ni l'a presintat cu mult umor și a produs continuă ilaritate generală; asemenea a fost mult aplaudat și dl Butnar in rolul moșului; au jucat bine și dnii Iacobescu și Tuculia.

Chorul compus din dame și domni a fost esceleat, încât cutezăm a dice, că puține teatre au asemenea chor, compus din voci curate și frumoșe. Cântările, tôte esecutate cu precisiune, fure acoperite de aplause frenetice.

Mare efect a produs costumul național atât de pitoresc, purtat de dame nu mai puțin frumoșe. Hora jucată de chorul damelor a fost una din cele mai frumoșe vederi din câte s'au presintat cândva pe scenă. Evoluțiunile urmate după horă au infătoșat niște figuri pline de farmec.

Asemene s'a intimpinat cu un torent de aplause curcanii iviți pe scenă.

Publicul s'a despărțit nu numai deplin mulțamit, dar chiar incântat și entusiasmat.

Ședința III,

la 19/31 august, s'a deschis la 10 ore. Mai înteu raportorul comisiunii pentru in scriere de membrii raporta despre membrii inseriși de eri incoa; din acesta se vedu, că in trei zile a intrat cu totul 1424 fl. și 60 franci.

Apoi se continuă raportul comisiunii bugetare și după multe vorbe se votară tôte punctele, afară de unul de 300 fl. propuși pentru un student dela universitate, decidându-se a se da pentru un elev dela silvicultură.

Urmă raportul comisiunii de propuneri. Raportor dl dr. Bozocan. Discuțiune mai lungă deșteptă numai cestiunea infiintării unei școle superiøre de fete cu internat in Sibiu, convertindu-se spre acest scop fondul Academiei române de drepturi. In comitetul Asociațiunii, dl avocat Basiliu Pop d'Harșan a dat vot separat, care s'a cetit și in adunarea generală. După o discuțiune lungă, in ședința de după prând s'a primit propunerea, ca să se voteze 30,000 fl. din cari comitetul să clădescă o casă pentru școlă superiöră de fete. Tot odată s'a decis ca administrațiunea separată a fondului Academiei române de drepturi să ncteze și fondul să se verse in al Asociațiunii transilvane.

S'a mai decis ca viitorea adunare generală să se țină la Orăștie in prima jumătate a lunei lui august, ca

astfel și profesorii și tinerimea școlară încă se potă lua parte.

La propunerea dlui dr. A. P. Alexi, fu ales membru onorar, dl dr. August Kanitz, profesor la universitatea din Cluș.

In fine s'a ales președinții și comitetul Societății pe viitorii trei ani, in persoanele celor de pân'acuma, exceptând pe dl cassar Constantin Stezar, carele a rugat să fie trecut cu vederea la alegerea nouă, căci după serviciu de 20 de ani doresce a se retrage la linisce. In locul dsale s'a ales cassar dl Eugen Brote, controlor dl Constantin Stejar, carele fu ales și membru in comitet.

Sedința se incheiă séra la 8 ore și cetirea disertațiilor se amână pe ziua următoare.

Séra se dete un

b a l

splendid, despre care raportăm mai la vale, după notițele unui condeiu de specialitate.

Sedința IV

la 20 august v. (1 septembrie n.) s'a deschis la 11 ore din și in presința unui numer forte redus de membrii.

Se cetiră doue disertațiuni; una de dl dr. A. P. Alexi „Despre importanța studiului botanic” care se va publica in fôia noastră, și alta de dl Bartolomeiu Baiulescu „Despre meserii”. Ambele fure primite cu aplause.

Din cea din urmă se va face estras și pentru popor in broșure separate.

Și după aceste președintele incheiă adunarea generală, mulțămindu-i dl V. Babeș pentru conducerea cu tact a adunării, ér dl Nic. Strevoiu mulțami ôșpeților in numele Brașovenilor.

Unii ar mai fi așteptat ca Asociațiunea séu ôșpeții intruniți să mērgă in corpore la mormēntul lui Andrei Mureșan, unde brașovenii tocmai pentru asta ocaziune redicară inainte cu câteva zile un monument, insé acésta așteptare nu s'a realizat.

Balul Asociațiunii transilvane.

— *La Brașov in 31 august st. n.* —

Nu l'a dat Asociațiunea, deci titlul nu se potri-vesce; dar s'a dat in onôrea și in folosul ei: va să dîcă totuș a fost balul Asociațiunii. Și Asociațiunea n'are să-i pară réu de acésta numire, căci balul a fost vrednic de ea. Mai mult: a fost la innălțimea unui succes complet.

Nu este mirare, căci aici ș-a ficsat locul de întel-nire elitea junimei române din Transilvania; ba și de dincolo de Carpați veniră mai multe frumuseți să mă-réscă lustrul acestui bal.

Lucsul n'a fost mare, căci cea mai mare parte a damelor s'a infăoșat in costum național. Și totuș a fost strălucit, căci nu-mi pot intipui un ce mai splendid decât acel farmec de nuanțe de diverse colori, de fire de argint și aur, ce ne infăoșă la lumina electrică a salei, complexul pitorescelor costume naționale. Aceste nu aveau alte rivale in frumusețe, decât pe purtătorele lor. Părea, că vedem un chor de ține, care s'a coborit pe pământ să aprindă mii de schinte in inime, să stē-néscă niște iluziuni dulci, s'aducă raiul pe pământ.

Tot ce regretam, ér, că nu puteam să arăt acest tablou plin de farmec unu sitrăin, care ne critică, fără să ne cunôscă, să védă și acela, că de ce este capabil poporul nostru!

Costumele erau mare parte din România, unele din Transilvania; trei dame avură fericita inspirațiune d'a represintă și porturile din Bănat. Astfel védurăm

intr'o cunună cele mai frumoșe costume, de cari pôrtă țerancele române.

Étă aici numele damelor cari ne făcură acésta plăcere. Observ insé, că lista nu e completă. Amicii cari imi deteră mână de ajutor la compunerea ei, nici ei nu cunosceau tôte damele. E bine, necompletă, totuș vi o presintez:

Dómnele: Carolina Lengeru din Brașov, care după brilliantul succes ce a avut in concert și in represintățiunea teatrală, mai cuceri și a treia séră admirațiunea generală; Elena Groza din Galaț represintănd cu mult farmec portul din giurul Caransebeșului; Catina Pus-cariu din Brașov, Ana Filip din Abrud, Eufimia Caian din Roșia-Abrudului, Veturia Neagoe din Brașov in costum de pe la Mehadia, Zinca Roman din Făgăraș, Mariți Popea din Brașov, Livia Șandor din Mureș-Cuieșd in costum de pe Mureș, Victoria Juga din Brașov. Victoria Radulescu din Brăila, Maria Navrea, Ecaterina Preda, Maria Dușoi, Paulina Pop, Elisa Mureșan, Elena Dima, Maria Muntean tôte din Brașov.

Domnișórele: Sevastia Mureșan din Brașov, esceland, ca totoéuna, alaltă eri in concert, ér acuma in bal, cu frumuseța, spiritul și costumul ce represintă portul din giurul Timișorii; surorile Cornelia și Maria Roman, doue rose brașovene ale aceluiaș ram. intim-pinate cu aplause in concert și in represintățiunea teatrală, acum încântătore și prin dansul silfidic; Elisa Hernea o frumusețe a Ploescilor, Elena și Eugenia Dimitriu din Brașov, Octavia Russu din Sibiu, Lucia Puș-cariu din Brașov, Aneta Dimitriu din Brăila, Iulia Filip din Abrud, Elena Perșoi, Virginia Juga, Victoria Urdea, surorile Mariți și Hareti Senița din Brașov, Iustina Roman din Sibiu, Maria Grădinariu, surorile Eugenia și Elena Pășinariu, Elena Dimitriu, surorile Mariți și Elena Popovici, Elena Dosius, Mariți Nicolau, Octavia Băboian, Hareti Sotir, Elena Popas, Auroră Eremia, Octavia Demian in costum de zlatnécă din giurul Abrudului, tôte din Brașov, Rafaila Șandor din Mureș-Cuieșd in costum de pe Mureș, Olimpia și Augusta Orghidan, din Galaț, Elena Sfetea din Ploesci, Amalia Popescu din Vad, Maria Pop din Negru.

Nu mai puțin innălțară splendôrea serii următorele dame, cari se presintară in toalete de bal:

Dómnele: Maria Cosma din Sibiu in mētasă albastră cu gust fin ca totdeuna; Hareți Nemeș din Brașov una din frumusețile marcante ale balului, in rosa de mētasă cu catifea bordeaux; Leontina Roman din Budapesta in mētasă négră, Agnes Brote din Sibiu in rochie galbénă de mētasă cu catifea cafenie, Sabina Todea din Cămpeni in mētasă albă, Ana Stețiu din Gherla in mētasă crême, Cornelia Marginean din Brașov in rosa de mētasă, Fanny Ban de Lemeni din Cluș in atlas cafeniu, Rosa Hatég din Lugôș in mētasă albastră, Iudita Macelariu din Sibiu in mētasă cu dantele, Maria Ghidiu din Oravița in rochie de mētasă négră, Zinca Ienciovici din Brașov in rochie galbénă cu mētasă, Maria Placico in bordeaux, Elena Radovici din Brașov in rosa de mētasă, Eugenia Cioran in mētasă albă, Maria Grama din Brașov in deschisă de mētasă, Maria Sorescu din Brașov in négră de mētasă, Maria Pruncu in bordeaux de catifea, Agnes Dușoi in albă de mētasă, Emma Colbași din Cut.

Domnișórele: Alesandrina Șuluț din Sibiu in rosa atlas, Valeria Papiu din Deva in atlas alb, Ana Stoian in mētasă crême, surorile Ghianțu din Reșnov in rochii albe de atlas, Maria Pop din Gherla in albă de mētasă, surorile Constantinides in crême de mētasă cu bordeaux, Elena Pruncu in atlas alb, Maria Popovici, Eufrosina Popescu, Eleonora Ardelean, Zoe Muntean.

Pe galerie încă se nșiră o cunună frumoșă de dame. Dintre aceste insemnăm pe dómnele: Elena Pop

n. Bârsean din Ilba, Luisa Cocian din Cehul-Selagiului, Amalia Popovici, Maria Popescu, Laura Valean.

Se înțelege, că în astfel de societate, petrecerea fu veselă. Balul se deschise cu „Hora”, se mai jucă „Romana” de două ori. Primul „Quadrille”, danțat în patru coloane, a intrunit cam o sută de părechi. Balul ținut cu mult animo până demința.

Concert și bal la Hățeg.

— În 30 august st. n. —

Micul chor vocal constător din persoanele: Dșórele Elena Cuiciu, Emilia și Elena Roman, Emilia Vilt și din domni Ales. Serafin, Corneliu Popoviciu, Ales. Diaconoviciu, George Leca, Marcu Vilt și Eduard Popescu, sub conducerea dlui Iuliu Petrișor au arangiat în ziua de 30 aug. st. n. a c. în otelul „Melul de aur” un concert însoțit de danț.

Programa: 1) „Inima de Român”, chor micst, de C. G. Porumbescu. 2) „Adela”, romanță de Mezetti, cântată de dl I. Petrișor, acompaniat pe piano de dșóra Emilia Roman. 3) „Bêtrânul lăutar”, poesie de A. B., declamată de dșóra Elena Cuiciu. 4) „Carneval de Bucarest” par Fr. Lorenzo, executat pe piano solo de dșóra Emilia Roman. 5) „Cântecul gîntei latine” de V. Alecsândri, musica de C. G. Porumbescu, executat de chorul vocal. 6) „Romanță” de Mezetti, cântată de dl Corn. Popoviciu, acompaniat pe piano de dșóra Emilia Roman. 7) „Elturia vals espagnol de Granada”, executat pe violina de dl Corneliu Popoviciu, acompaniat prin piano de dșóra Emilia Roman. 8) „Resunet” de A. Muresan, chor bărbătesc.

Chorul vocal a cântat cu precisiune piesele sale, în deosebi mare efect a făcut primele două strofe din „Resunet”, care a făcut să resune sala de aplause din toate părțile însoțite cu strigate de „să trăiescă”, încât chorul a trebuit să cânte și strofa următoare.

După aceste, dșóra Elena Cuiciu ne-a mișcat inimile și simțirea prin declamațiunea ei dragălașe.

Dșóra Emilia Roman prin acompaniarea pieselor satorite în programa și în deosebi prin executarea piesei „Carneval de Bucarest” a fost acoperită de aplause frenetice.

Ambelor dșóre li s’au aruncat buchete de flori.

În fine tinerul Corneliu Popoviciu, prin vocea sa mlădișă a farmecat auzul tuturor, er ca violinist ne-a surprins prin jocul seu dibaciu, și a fost distins cu un buchet de flori frumoșe.

Concertul a durat până cătră orele 10, terminându-se într’un entusiasm general; apoi publicul s’a intrunit la danț carele dură până târziu nóptea.

Danțul s’a început cu „Hațegana”, urmasse apoi încă alte jocuri, între cari și „Romana”.

Din damele presinte am compus următorul buchet:

Dómnele: Susana Popovici, Elena Cuiciu n. Maximilian, Susana Roman, Maria Bêrsan, Septimia Danilescu născ. Popovici, Maria Șelariu, Sofia Peovici, Fira Serafin, Amalia Oltean, Amalia Florean, Maria Beușu, Fira Făgăraș, Vilhelmina Gross etc.

Șórele: Elena Cuiciu, Emilia și Elena Roman, Măciuciu, Susana Novac, Iulia Darie, Cornelia Denariotta Theodosie, Vilma Schnegon, Eugenia Elena și Hersilia Popoviciu (aceste 3 din ur-tut național).

S’a petrecut acest concert spre mulțămirea tuturor.

Onóre chorului vocal!

Don Padil.

Rinocerul.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 421. —

Rinocerul aparține animalelor cu pele grósă și dimpreună cu aceia ocupă locul prim, în privința mărimii.

Rinocerul nu este atât de mare ca elefantul, dar e mai gros și mai lung. Cornul din vârful nasului seu e arma-i cea mai periculósă, de care se servește și cu prilegiul când merge a jefui. Pelea lui e atât de grósă, încât nici glonțul de pușcă nu-l pètrunde.

Trăiesce mai ales în Africa, în giurul Nilului; dar se află și în India resăriténă și apusenă. Nutriméntul seu și-l procură mai ales din regnul animal.

Până când nu este iritat, rămâne un animal blând și se tăvăleşce țiele întregi prin mocirle. Răbdarea lui e atât de mare, încât feluritele animale de ape, pot să ședă pe el, fără ca să le scuture de pe sine. Dar însușirea acésta nu e cu totul meritul lui, căci — precum ășeram — pelea lui e atât de grósă, încât nici nu simte.

Cu elefantul se află în continuu pe picior de resbel. Simpla vedere a lui îl irită și atunci lupta începe turbat și de multe ori elefantul rămâne invins, căci rinocerul pôte să-i străpungă pântecetele.

I. H.

C e e n o u ?

Avis cetitorilor! Redactorul foii nóstre, rentorcându-se din excursiunea sa dela Brașov-Sinaia-București, anunțăm cu plăcere, că a dobândit éráș puteri noue pentru „Familia” și a adus opere prețioșe dela mai mulți colaboratori de pân’acuma, cari se vor publica tóte în semestrul curent. Totodată adăugem, că foiletonistul nostru din Bucuresci, dl A. C. Șor, rentors dela țéră, în nrul viitor va renece interesantele sale cronice.

Principesa de corónă Stefania, soția moștenitorului de tron Rudolf, a născut la Laxemburg duminică în 2 septembrie demința la 7 óre o archiducesă. Botezul s’a făcut în 5 l. c. și nou-născuta a primit numele: Elisabeta, Maria, Henrietta, Ștefania și Gizella. La actul botezului a pontificat primatele Vienei Gangelbauer.

Sciri personale. Dl Constantin Gurban, protopop gr. or. în Buteni, fu numit director al institutului pedagogic-teologic din Arad. — Dl dr. Iosif Gall, deputat la cameră, a dăruit 20 fl. reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeș. — Dl Nicolae Proștean, pân’acum judecător în Zala-Egerszeg, pensionat la cererea sa, a deschis cancelărie advocațională în Lugos.

Hymen. Dl Teodor Oncea, notar în B. Lazuri, comitatul Biharia, la 15/27 august ș-a serbat cununia cu domnișóra Ecatarina Vaida, fiica preotului Ioan Vaida din Husaseu, participând un numer mare de óspeți. — Dl Fr. Peter, teolog absolut al diecesei oradane, la 5/17 septembrie se va cunună cu dșóra Veturia Ternovean, fiica parocului I. Ternovean în St. Lazar, Biharia. — Dl Iosif Maximilian, teolog de Sibiu, la 9 sept. st. n. va duce la altar pe dșóra Maria Z. Pop în Christian lângă Sibiu. — Dl Ioan Popa, teolog absolut de Blaș. ș-a logodit de soție pe dșóra Eugenia Gerasim, fiica vice-protopopului I. Gerasim din Petrilaca română; cununia se va celebră la 9 sept. st. n.

Alumneul român din Timișóra ș-a ținut adunarea sa generală în 14/26 august, în presința unui numer fôrte mic de membrii, căci inteligența română s’a recit cu totul față de acest institut. Președinte ad hoc fu ales Rds. D. A. Hamsea, notar dl învățător I

Boncea. S'a cetit raportul comitetului, din care s'a vădit, că Alumneul are 30 membrii fondatori și 35 membrii ordinari. Fondul institutului in bani gata și in restante e 10,369 fl. 28 cr., in anul trecut s'a sporit cu 416 fl. In anul trecut doi studenți au primit stipendii, anul viitor erăș vor primi doi.

Despre balul din Năsăud, dat la 18 august de către studenții academici de acolo, mai primiram o corespundință, din care aflăm că la acel bal mai luară parte și următoarele dame, afară de cele inșirate in raportul nostru din nr. trecut: dșorele Aurelia Pop din Alba-Iulia, Silvia Crăciun din Bistrița, și Amalia Popovici din Văleni. Er numele uneia dintre domnișorele cari au purtat costum național, s'a greșit, deci este a se ceti: Ana Cimbulea. Danțurile au fost arangiate de dñii dr. A. P. Alexi profesor la gimnasiu și Iuliu Moisil student la universitate.

Festivitate românescă in Selagiu. Românii din Selagiu de pe valea Crasnei avură in ziua de 27 aug. erăș o frumoasă sərbătore. In ziua aceea se sfinți biserica din Recea, unde se adună multă lume. Actul sfințirii fu sėvėrșit de Rds. D. vicariu Alimpiu Barboloviciu, cu numerosă asistință preotescă. După serviciul divin, oșpeții adunați se intruniră la mēsa ospitală a parocului local d. Petru Ostatea. Firesce că s'a diș și toaste, intre cari s'a accentuat și necesitatea unui diuar românesc care sė apară in tōte diilele. Apoi urmă petrecerea de joc, la care luară parte dōmnele: Maria Barbolovici. Virginia Serb, N. Vaida din Bobota, Emilia Pop din Zelau, Ludovica Oros din Șimleu, N. Cosma din Periceiu, Ana Pocola, Ana Filip din Badog, Maria Simon, Ana Badescu, Nina Ghețe din Șeredei, Ana Filip din Coșelul unguresc și domnișorele: Cornelia Vaida, Stefania Pop, Catarina Aciu, Regina Cosma, Lucreția Delei, Maria Pocola.

Petrecere de vėră in Reghinul-săsesc Tinerimea română din Reghin și din giur a arangiat la Reghinul săsesc in 19 august o petrecere de vėră in pavilionul din promenadă. Petrecerea a avut un succes complet și a fost cāt se pōte de românescă. In paușă 8 tineri au jucat in costum național „Călușerul”. O parte dintre dame s'a prezentat in costum naționale și anume dōmele Maria Șagău, Sabina Todea, Livia Șandru, Sofia Butnariu și dșorele Elena Fulea, Paraschiva Tanco și Aurelia Popescu. In toalete de bal au fost domnișorele: surorile Colceriu din Dēmb, Victoria László din St. George, Angur din Ocnița, Ilma baronēsă de Konradshheim, Emma Göllner, Emma Helvig și Albertina Wagner. Comitetul arangiător, in frunte cu președintele seu dl dr. A. Ceușan, merită recunșcință.

Reuniunea invėțătorilor români gr. or. din districtul Făgărașului arangia in 25 august (6 septembrie) a. c. in otelul „zur Tanne” o producțiune literară impreunată cu danț, in favorul fondului reuniunii, după următoarea programă: 1) Cuvēnt de deschidere, rostit de președintele. 2) „Auđiți acolo”, resunet; executat de corul invėțătorilor. 3) „Apoi nu-s civilisat”, poesie de G. Teut; declamată de inv. N. Aron. 4) „Adio București”, romanță de T. Georgescu; duet executat de inv. N. Aron și G. Taflan acomp. de violină. 5) „Reflesiuni fugitive referitōre la promovarea stării materiale a țeranului român”, disertatiune de inv. D. Gabor. 6) După tine rătăcind”, romanță de Gr. Tănăsescu, cāntată solo de inv. N. Aron acomp. de violină. 7) „Moda de acum”, poesie de Ios. Vulcan, declamată

de G. Bărsan. 8) „Fii ai României”, poesie de V. Alecsandri, esecutată de corul invėțătorilor. 9) Cuvēnt de inchidere”, rostit de v. președintele.

Convocare. Adunarea generală ordinarie a Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și giur, pe anul curent conform §-lui 19 din statute, se va ține in 8/20 septembrie după amiēdi la 3 ore in locuință subscrisei, la care sūnt poftiți cu tōtă onōrea a participă onorabilele membre și membrii ai Reuniunii; precum și tōți binevoitorii, cari se interesază de inaintarea culturai poporului român. Abrud in 3 sept. st. n. 1883. *Anna Gall* președintă.

Sėrmanul Eminescu! Am anunciat inainte cu câteva sėptēmăni, că distinsul poet și colaborator al nostru, dl M. Eminescu este greu bolnav și ne-am esprimat dorința d'a-l vedē cāt mai curēnd vindecat. — Durere, dorința nōtră nu s'a realizat; amical nostru fu lovit de bōla cea mai infricoșată, de alienațiunea mentală. El nu mai cāntă, căci lira i-a cădūt din mână. Deci astăzi ori ce remășiță literarie a nefericitului poet are o valōre și mai mare. Noi posedem încă trei poesii inedite ale lui, pe cari dimpreună cu altele deja publicate de noi ni le-a dat pentru „Familia”. Una din aceste este și ceea din numeral presinte.

Pentru seminariul din Arad, care se va infiintă acolo, la inițiativa Pr. S. Sale părintelui episcop diecesan Ioan Mețian, contribuiriile se inmulțesc frumos. Comunele bogate din giurul Aradului emulēză intru a oferi cāt mai mult. Până in duminica trecută suma totală s'a urcat la 6517 fl. 41 cr.

Mulțămită publică. (Urmare.) 56) Sibiu: Dl Liviu Albini, jurist 10 abon., dl dr. D. Popovici Barcean 8 abon., dl Romul Mircea, teolog 15 abon., dl dr. I. Moga 9 abon. 57) Siret: Dl S. Fl. Mărian 8 abon. 58) Șiria: Dra Dragina Mera 31 abon. 59) Slatina: Dl George Barozzi avocat 20 abon. 60) Slobozia-Comaresci (Bucovina): Dna Aglăe Kraigher n. baronēsa Petrino 11 abon. 61) Stănesci pe Siret: Dl Eugeniu Gribovici 3 abon. (Va urmă.)

Necrolōge. *Aron Georgescu*, invėțător in comuna Husaseu in Biharia, a incetat din viață la 31 august st. n. in etate de 60 ani. In anii 1855—57, repausatul a fost revisor școlar in România, districtul Brăila. — *Dr. I. Arsenie*, medic in Brăila, de origine din Transilvania, a incetat din viață acolo in 17/29 august. — *Albert Circa* c. r. major in corpul de geniu, a murit in Karlstadt la 19/31 august, in etate de 67 ani, lăsând in doliu numeroși consăngeni, intre acestia și pe dna Constanța Pușcariu consōrta dlui Ioan cav. de Pușcariu judecătōr la tribunalul suprem din Budapesta, dl Ieremia Circa profesor in București, Nicolae Circa primariu in Dobrogea, ca soră și frați.

Călindarul sėptēmănei.

Diua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sėrbătōrile.	Sōrele resare	Sōrele apune
Duminică	28	9	Păr. Moise Arap.	5 32	6 24
Luni	29	10	(†) Sf. Ioan Botez.	5 33	6 22
Mărți	30	11	Sf. Alesandru.	5 34	6 20
Mercuri	31	12	Sf. Brău al Maicii Dlui	5 35	6 19
Joi	1	13	† Sf. Simeon St.	5 38	6 14
Vineri	2	14	Sf. Mamant.	5 39	6 11
Sămbetă	3	15	Sf. Antim.	5 40	6 8